

Nr 39.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om upptagande å riksstaten för budgetåret 1953/54 av underskottet för luftfartsfonden.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1, bilaga 17, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 2 januari 1953, föreslagit riksdagen att för Luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1953/54 upptaga ett underskott av 8 700 000 kronor.

Det faktiska underskottet för luftfartsfonden uppgick budgetåret 1951/52 till ca 7,4 milj. kronor.

Med skrivelse den 29 oktober 1952 har *luftfartsstyrelsen* framlagt förslag till stat för luftfartsverkets driftkostnader budgetåret 1953/54.

Styrelsen anför till en början följande uppgifter rörande luftfartsfondens inkomster och utgifter under de senaste sex budgetåren.

Budgetår	Inkomster kronor	Utgifter kronor	Underskott kronor
1947/48	2 019 600	7 192 900	5 173 300
1948/49	2 571 000	8 871 100	6 300 100
1949/50	2 701 000	8 502 800	5 801 800
1950/51	3 003 100	9 133 900	6 130 800
1951/52	3 400 800	10 767 600	7 366 800
1952/53 (beräkn.)	3 500 000	12 247 000	8 747 000

Av sammanställningen framgår, att inkomsterna stadigt ökat, så att de under innevarande budgetår kan beräknas ligga ca 75 % över nivån för budgetåret 1947/48. Ökningen beror väsentligen på trafikens stegring samt på inkomster från nya byggnader och andra objekt, som tillförts fonden. Någon större höjning av taxenivån har däremot ej förekommit under perioden.

Även utgifterna har, fortsätter styrelsen, ökat varje budgetår med undantag av budgetåret 1949/50, då verkningarna av en på sakrevisionens initiativ verkställd rationalisering av verksamheten slog igenom. Utgiftsökningen från budgetåret 1947/48 — då nuvarande utgiftsredovisning för första gången tillämpades — till budgetåret 1951/52 uppgår till drygt 70 %.

Resultatet av den angivna utvecklingen av inkomster och utgifter är, att underskottet under ifrågavarande tidsperiod ökat från 5,2 till 8,7 milj. kr. eller med nära 70 %. Ökningen av underskottet har dock ej varit kontinuerlig. Budgetåret 1949/50 minskade nämligen underskottet med ca 0,5 milj. kr., väsentligen beroende på de förutnämnda rationaliseringsåtgärderna. Under de följande budgetåren har i stället underskottet stigit så mycket kraftigare. Detta förklaras väsentligen av de sista årens pris- och lönestegringar.

Luftfartsstyrelsen framhåller vidare att den bristande balans mellan utgifter och inkomster, som sålunda kunnat konstateras under en följd av år, föranlett styrelsen att i sina petita hösten 1951 förorda, att frågan om luftfartsverkets ställning såsom affärsdrivande verk upptoges till förnyat övervägande. En närmare undersökning av detta spörsmål bedrivs för närvarande inom styrelsen. Några slutliga resultat härav kan icke påräknas inom den närmaste framtiden. Styrelsen har emellertid redan i sina investeringspetita för nästa budgetår uttalat, att täckning för ränte- och amorteringskostnaderna för flygfältsbyggen sannolikt ej kan erhållas. På grund härav har styrelsen föreslagit, att investeringsanslagen för nämnda ändamål omedelbart avskrivs med skattemedel. Ett bifall till detta förslag påverkar emellertid ej avsättningarna till värdeminskningsskontot förrän under budgetåret 1954/55.

I avbidan på de resultat, vartill förutnämnda undersökningar kan leda, har luftfartsstyrelsen baserat sina överväganden rörande den ekonomiska målsättningen för budgetåret 1953/54 på nu gällande redovisning av inkomster, utgifter och underskott.

Det har därvid varit självfallet, framhåller styrelsen, att alla ansträngningar måste göras för att förhindra en fortsatt ökning av underskottet utöver 8,8 milj. kr. Styrelsen säger sig ämna fortsätta det redan pågående arbetet med att söka begränsa utgifterna, även om styrelsen är medveten om att man icke — efter den rationalisering som genomfördes i anslutning till sakrevisionens utredning — kan räkna med några resultat, som väsentligt påverkar den ekonomiska bilden. Styrelsen kommer även att pröva frågan om en höjning av taxenivån för att uppnå en gynnsammare utveckling av inkomstsidan. Förhandlingar härom har inletts.

Ehuru styrelsen sålunda avser att på olika vägar även söka nedbringa underskottet, vägar styrelsen på nuvarande stadium ej ställa i utsikt mera än att underskottet budgetåret 1953/54 såvitt möjligt skall förhindras att ytterligare öka utöver den i riksstaten för innevarande budgetår beräknade nivån. Styrelsen förutsätter därvid, att penningvärdet kommer att stabiliseras under den berörda tidsperioden.

Styrelsen har lämnat följande specifikation över inkomst- och utgiftsposterna, varvid såsom jämförelse även upptagits motsvarande belopp för innevarande budgetår.

Inkomster

	1952/53	1953/54
1. Hyror och arrenden	1 175 000	1 360 000
2. Trafikinkomster	2 110 000	2 325 000
3. Besiktningavgifter	90 000	90 000
4. Diverse inkomster	125 000	225 000
Summa kronor	3 500 000	4 000 000

Utgifter

	1952/53	1953/54
<i>Luftfartsstyrelsen:</i>		
1. Avlöningar	1 827 000	1 885 000
2. Omkostnader	272 000	313 000
<i>Flygplatsorganisationen:</i>		
3. Avlöningar	3 533 000	3 640 000
4. Omkostnader	256 000	327 000
5. Underhåll och drift av luftfartsleder	1 000 000	1 100 000
6. Hyres- och arrendeavgifter	125 000	125 000
7. Underhåll och drift av radioanläggningar	2 270 000	2 250 000
8. Underhåll och drift av teletrustning	628 000	570 000
9. Utgifter för väderlekstjänst	1 252 000	1 370 000
10. Sveriges bidrag till ICAO m. m.	484 000	480 000
11. Pensionskostnader	45 000	50 000
12. Diverse utgifter	85 000	90 000
13. Avsättning till värdeminskningsskonto	470 000	600 000
Summa kronor	12 247 000	12 800 000
<i>Underskott</i>	8 747 000	8 800 000

I anslutning härtill anför luftfartsstyrelsen bl. a., att den, ehuru med någon tvekan, ansett sig kunna räkna med en höjning av luftfartsverkets i n k o m s t e r från 3 500 000 kr. för innevarande budgetår till 4 000 000 kr. för budgetåret 1953/54. Ökningen hänför sig i huvudsak till en väntad stegring av trafikvolymen, och hänsyn har sålunda icke tagits till den ifrågasatta höjningen av taxenivån. Styrelsen reserverar sig dock för att utvecklingen kan bli ogynnsammare, om konjunkturerna skulle försämrats.

Styrelsen har slutligen lämnat en sammanställning över storleken av och de främsta anledningarna till utgiftsökningarna (s. 5).

Luftfartsstyrelsens framställning utmynnar i en hemställan, att, såvitt nu är i fråga, Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1953/54 upptaga ett underskott av 8 800 000 kr.

Över luftfartsstyrelsens framställning har yttrande avgivits av *statskontoret*, som föreslagit reduceringar om sammanlagt ca 100 000 kronor på vissa av de i styrelsens förslag upptagna utgiftsposterna.

Departementschefen har anfört följande.

I 1952 års statsverksproposition beräknades luftfartsfondens underskott för budgetåret 1952/53 till 7,6 milj. kr. Hänsyn hade då icke kunnat tagas till den senare under 1952 beslutade höjningen av det rörliga tillägget å personallönerna. Genom beslut den 30 maj 1952 fastställde Kungl. Maj:t den definitiva driftkostnadsstaten för luftfartsverket, och i denna upptogs driftkostnaderna, inklusive höjda rörliga tillägg, till 12 247 000 kr. Då inkomster-na samtidigt beräknades ge ca 3,5 milj. kr., förutsågs ett underskott på luftfartsfonden för innevarande budgetår av 8 747 000 kr.

För nästa budgetår uppskattar luftfartsstyrelsen underskottet å fonden till ca 8,8 milj. kr. Utgifterna har beräknats till 12,8 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 553 000 kr. Denna förändring är därvid ett saldo av minskade utgifter för vissa ändamål med 82 000 kr. och ökade utgifter för andra med 635 000 kr. Den senare siffran består till väsentlig del av automatiska kostnadsstegringar. Sålunda ingår däri lönestegringar till följd av löneklassuppflyttningar och ändringar i tjänsteförteckningen. Vidare har omkostnadsposterna måst uppräknas på grund av att reglerna för traktamentsersättning ändrats och vissa allmänna omkostnader stigit, varjämte trafikutvecklingen beräknats medföra en del ytterligare kostnader. Det största beloppet automatiska kostnadsstegringar faller emellertid på avskrivningsanslaget, vilket på grund av investeringarna under innevarande budgetår höjts med 130 000 kr.

Därest icke konjunkturutvecklingen leder till ett bakslag i den trafikökning, som pågått inom flyget de senaste åren, kan enligt styrelsen fondens inkomster under 1953/54 väntas stiga med ca 500 000 kr. Ökningen i underskottet skulle därmed begränsas till något över 50 000 kr.

De preliminära kalkyler över underskottet å luftfartsfonden, som nu framlagts, föranleder i stort sett icke några erinringar från min sida. Den noggrannare avvägningen av de olika utgiftsposterna synes mig nämligen böra anstå tills styrelsen under våren 1953 inger sitt definitiva förslag till driftkostnadsstat för 1953/54. Med hänsyn till den reducering av vissa utgiftsposter som statskontoret föreslagit i sitt utlåtande över luftfartsstyrelsens framställning, anser jag emellertid, att underskottet för luftfartsfonden å driftbudgeten för 1953/54 kan nedsättas till 8,7 milj. kr.

Av det anförda framgår att balansen mellan luftfartsverkets inkomster och utgifter fortfarande är i hög grad otillfredsställande. Någon påtaglig förbättring synes enligt luftfartsstyrelsen icke heller vara att räkna med för den närmaste framtiden. Såsom styrelsen nämner i sina petita har förhandlingar förts mellan representanter för de danska, norska och svenska kommunikationsdepartementen om en höjning av flygplatstaxorna. Det visade sig emellertid härvid, att de danska och norska deltagarna bestämt motsatte sig en taxehöjning. Med hänsyn till att frågan berör det nordiska samarbetet inom SAS, har under sådana förhållanden en isolerad svensk uppjustering av taxor som drabbar flygföretagen icke heller ansetts kunna komma i fråga.

Frågan om luftfartsverkets ställning såsom affärsdrivande verk utredes för närvarande inom styrelsen. Resultatet därav torde tidigast kunna framläggas under den kommande våren. Styrelsen har emellertid i sina investeringspetita för nästa budgetår, såvitt angår investeringarna i flygfältsbyggen, erinrat om att någon täckning för de årliga avskrivnings- och räntekostnaderna sannolikt icke kan påräknas. Styrelsen föreslår därför att de investeringsanslag som anvisas till nämnda ändamål för budgetåret 1953/54 skall omedelbart avskrivnas med skattemedel. Såsom jag senare denna dag an-

för vid min anmälan av investeringsbehovet inom luftfartsfonden för nästa budgetår, anser jag mig emellertid böra uppskjuta ställningstagandet till denna fråga till dess styrelsens utredning om dess framtida verksamhetsform föreligger. Denna inställning från min sida föranleder icke någon ändring i de beräknade utgifterna för luftfartsfonden för nästa budgetår.

Utskottet. Av den lämnade redogörelsen framgår, att underskottet å luftfartsfonden för sistförflutna budgetår uppgick till i runt tal 7,4 milj. kronor. I den för innevarande budgetår fastställda driftkostnadsstaten har underskottet beräknats till drygt 8,7 milj. kronor, vilket innebär en höjning med ca 1,1 milj. kronor av det belopp som förutsattes i 1952 års statsverksproposition. Skillnaden beror i huvudsak på att vid statsverkspropositionens framläggande hänsyn icke kunde tagas till den förändring av det rörliga tillägget å personallönerna som sedermera beslöts.

För nästa budgetår har luftfartsstyrelsen uppskattat fondens underskott till 8,8 milj. kronor. Mot de preliminära kalkyler som styrelsen därvid framlagt har departementschefen i stort sett intet haft att erinra. Under hänvisning till ett av statskontoret i ärendet avgivet utlåtande har departementschefen dock ansett, att underskottet kan nedsättas till 8,7 milj. kronor.

Den kontinuerliga stegring av luftfartsfondens underskott som ägt rum under senare år synes sålunda i viss mån ha kunnat hejdas. Såsom departementschefen framhållit, är dock balansen mellan luftfartsverkets inkomster och utgifter alltjämt i hög grad otillfredsställande. Utskottet finner det därför påkallat, att förevarande spörsmål ägnas den största uppmärksamhet även i fortsättningen. Enligt vad utskottet under hand erfarit pågå f. n. inom luftfartsstyrelsen vissa undersökningar, vilka ha till syfte att söka få till stånd såväl en reducering av luftfartsverkets kostnader som en höjning av verkets intäkter. Det initiativ som härvidlag tagits av verksledningen finner utskottet synnerligen behjärtansvärt och förutsätter, att de inledda undersökningarna fullföljas med all energi.

Mot bakgrunden härav anser sig utskottet kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Då utskottet ej heller i övrigt har något att erinra mot vad departementschefen i förevarande sammanhang anfört får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1953/54 upptaga ett underskott av 8 700 000 kronor.

Stockholm den 17 mars 1953.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Pålsson, Bergh, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Edvin Thun, Erik Svedberg, Eric Holmqvist, Axel Andersson och Nils Theodor Larsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malmberg i Skövde, Bergström, Andersson i Malmö, Ståhl, Rubbestad, Svensson i Ljungskile, Eriksson i Sandby, Staxäng, fröken Elmén, herrar Johansson i Mysinge, Åkerström, Hoppe och Jansson i Kalix.